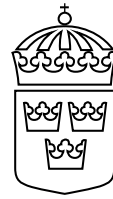

Regeringens proposition 2016/17:181

Statligt ägda bolag i omvandling

Prop.
2016/17:181

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 20 april 2017

Stefan Löfven

Mikael Damberg
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

På grundval av den analys som har gjorts av de statligt ägda bolagen föreslår regeringen att statens innehav i Apotekgruppen i Sverige Holding AB, Metria AB och Swedish National Road Consulting AB avyttras. Regeringen föreslår vidare en avveckling och likvidation av Swedish National Road Consulting AB om avyttring inte är möjlig. Vidare föreslår regeringen en avveckling och likvidation av Swedesurvey Aktiebolag. Det skapar möjlighet att överföra delar av verksamheten i Swedesurvey Aktiebolag till Lantmäteriet.

Regeringen redovisar i propositionen hur den avser att omstrukturen för de fyra nämnda bolagen ska genomföras.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att de kostnader som uppkommer för staten i samband med åtgärder för försäljning av aktierna i tre av bolagen får finansieras genom att de avräknas mot försäljningsintäkterna.

Regeringen föreslår slutligen att riksdagen bemyndigar regeringen att medge att AB Göta kanalbolag pantsätter, utarrenderar, avstycker och helt eller delvis avyttrar sådan mark inom den s.k. kanalfastigheten som inte behöver ägas av bolaget för att bevara Göta kanals värde som kulturhistoriskt byggnadsverk eller turistattraktion.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Förslag till bemyndiganden.....	4
3.1	Försäljning av Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	4
3.2	Försäljning av Metria AB	6
3.3	Försäljning eller avveckling av Swedish National Road Consulting AB	8
3.4	Försäljning m.m. av viss mark ägd av AB Göta kanalbolag	11
4	Ändrad verksamhetsform för statens tjänsteexport på lantmäteriområdet och avveckling av Swedesurvey Aktiebolag.....	12
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 april 2017	15

Regeringen föreslår att riksdagen

dels bemyndigar regeringen att

1. helt eller delvis avyttra statens aktier i Apoteksgruppen i Sverige Holding AB (avsnitt 3.1),

2. som likvid vid en försäljning av aktierna i Apoteksgruppen i Sverige Holding AB utöver kontanter motta aktier eller andra former av tillgångar (avsnitt 3.1),

3. avyttra de tillgångar som staten enligt 2 får som likvid vid en försäljning om andra tillgångar än kontanter erhålls (avsnitt 3.1),

4. vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna enligt 1–3 (avsnitt 3.1),

5. helt eller delvis avyttra statens aktier i Metria AB (avsnitt 3.2),

6. som likvid vid en försäljning av aktierna i Metria AB utöver kontanter motta aktier eller andra former av tillgångar (avsnitt 3.2),

7. avyttra de tillgångar som staten enligt 6 får som likvid vid en försäljning om andra tillgångar än kontanter erhålls (avsnitt 3.2),

8. vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna enligt 5–7 (avsnitt 3.2),

9. helt eller delvis avyttra statens aktier i Swedish National Road Consulting AB (avsnitt 3.3),

10. som likvid vid försäljningen utöver kontanter motta aktier i Swedish National Road Consulting AB eller andra former av tillgångar (avsnitt 3.3),

11. avyttra de tillgångar som staten enligt 10 får som likvid vid en försäljning om andra tillgångar än kontanter erhålls (avsnitt 3.3),

12. vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna enligt 9–11 (avsnitt 3.3),

13. om en avyttring av statens aktier i Swedish National Road Consulting AB inte är genomförbar vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avveckla bolaget genom likvidation (avsnitt 3.3),

14. medge att AB Göta kanalbolag pantsätter, utarrenderar, avstycker eller helt eller delvis avyttrar sådan mark inom den s.k. kanalfastigheten som inte behöver ägas av bolaget för att bevara Göta kanals värde som kulturhistoriskt byggnadsverk eller turistattraktion (avsnitt 3.4),

15. vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avveckla Swedesurvey Aktiebolag genom likvidation (avsnitt 4),

dels godkänner att

1. de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med försäljning av aktier i Apoteksgruppen i Sverige Holding AB får avräknas mot försäljningsintäkterna (avsnitt 3.1),

2. de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med försäljning av aktier i Metria AB får avräknas mot försäljningsintäkterna (avsnitt 3.2),

3. de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med försäljning av aktier i AB och Swedish National Road Consulting AB får avräknas mot försäljningsintäkterna (avsnitt 3.3).

2 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 22 december 2016 om en reviderad ägarpolicy för bolag med statligt ägande. I ägarpolicyn anges bl.a. att ökad globalisering, teknologisk utveckling och ökad konkurrensutsättning har förändrat förutsättningarna för ett flertal av de statligt ägda bolagen. För staten som aktiv och professionell ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika uppdrag och inriktning. Förslagen grundar sig i den analys som gjorts av de statligt ägda bolagen.

3 Förslag till bemyndiganden

3.1 Försäljning av Apoteksgruppen i Sverige Holding AB

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att helt eller delvis avyttra statens aktier i Apoteksgruppen i Sverige Holding AB. Riksdagen bemyndigar vidare regeringen att som likvid vid försäljningen utöver kontanter ta emot aktier eller andra former av tillgångar, avyttra dessa tillgångar samt vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna. Riksdagen godkänner att de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med transaktionerna får avräknas mot försäljningsintäkterna.

Skälen för regeringens förslag

Ägarstrukturen i Apoteksgruppen i Sverige Holding AB bör ändras

En naturlig del i att vara en värdeskapande och aktiv ägare är att löpande pröva skälen till ett fortsatt statligt ägande. Mot bakgrund av ett analysarbete vilket har genomförts med hjälp av extern expertis bedömer regeringen att Apoteksgruppen Holding i Sverige AB (AGHAB) bör ha bättre förutsättningar till långsiktigt värdeskapande i en annan ägarstruktur.

I samband med omregleringen av apoteksmarknaden gjorde regeringen bedömningen att möjligheten för små företag att etablera sig och överleva på den omreglerade marknaden var viktig (prop. 2008/09:145). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag att merparten av de apotek som Apoteket AB då ägde bör kvarstå i statlig ägo och resterande del avyttras till utomstående (prop. 2008/09:145, bet. 2008/09:SoU21, rskr. 2008/09:226). Av den del som kvarstod i statlig ägo skulle högst 200 apotek överföras till ett nyinrättat statligt ägt bolag och kunna ha enskilda entreprenörer som delägare. AGHAB grundades 2010 med uppdraget att planera och genomföra bolagiserings- och transaktionsprocessen avseende 150 av Apoteket AB:s apotek till småföretagare samt att skapa en serviceorganisation som skulle stödja småföretagarnas drift av apoteken. Uppdraget som gavs till AGHAB i samband med omregleringen av apoteksmarknaden har successivt genomförts

under omreglerings- och försäljningsprocessen och har reglerats i över tid reviderade ägaranvisningar. Mot bakgrund av att uppdraget har slutförts, genom att försäljningen av samtliga apotek är genomförd och en fungerande serviceorganisation är etablerad, togs ägaranvisningen bort vid årsstämman 2014. Bolaget agerar därefter på marknadsmässiga villkor och utan något av riksdagen särskilt beslutat samhällsuppdrag.

I nuvarande koncernstruktur är AGHAB ett av staten helägt bolag med två helägda dotterbolag: Apoteksgruppen i Sverige Förvaltning AB och Apoteksgruppen i Sverige AB. Apoteksgruppen i Sverige Förvaltning AB förvaltar minoritetsägandet i de apotek som sålts samt de krediter som beviljats köpare av apoteken. Apoteksgruppen i Sverige AB driver medlemsorganisationen vilken benämns Apoteksgruppen.

AGHAB har utfört sitt uppdrag att sälja apotek och etablera en central serviceorganisation. Fokus på detta har dock inneburit att Apoteksgruppen tappat betydande marknadsandelar. Det kan också anses problematiskt att staten har inflytande i två konkurrerande verksamheter genom ägandet i både AGHAB och Apoteket AB. Apoteksgruppens delade ägarstruktur innebär även konkurrensnackdelar som över tid försämrar ägarstrukturens hållbarhet och motverkar en god sysselsättningsutveckling. Efter det att vissa begränsande villkor i klusterköpsavtalen vad gällde möjlighet till avyttring upphörde 2013 har en konsolidering skett på apoteksmarknaden där åtta apotekskedjor blivit fem, varav två är betydligt större än de övriga, Apoteket AB och ICA-ägda Hjärtat/Cura. Konsolideringen har därmed nått långt genom att tre stora aktörer nu utgör cirka 85 procent av marknaden. Detta visar på vikten av att ha en viss storlek som långsiktig marknadsaktör. Med nuvarande ägarstruktur finns inte praktiska förutsättningar för Apoteksgruppen att delta i den typ av strukturaffärer som möjliggör på sikt avgörande storleksfördelar. Det föreligger inte heller något särskilt nationellt intresse som motiverar ett fortsatt statligt ägande i AGHAB. Bolaget bör därför avyttras.

Försäljningsprocess

Varje försäljning av statens aktier måste anpassas till respektive bolags förutsättningar och till det rådande marknadsläget, så att en försäljning kan ge bästa möjliga affärsmässiga utfall. Regeringen kan därför inte i förväg ange i vilken ordning, på vilket sätt eller exakt vid vilken tidpunkt aktierna i AGHAB kan komma att avyttras helt eller delvis. Det kan också bli aktuellt att välja en försäljningsprocess där staten vid en överlåtelse av aktier i AGHAB får andra tillgångar, exempelvis värdepapper, som likvid. Regeringen avser att vid lämpligt tillfälle i så fall avyttra dessa tillgångar. Riksdagen bör därför bemyndiga regeringen att avyttra sådana tillgångar på samma sätt som de ursprungliga aktierna.

Försäljningsprocessen innehåller bland annat följande:

- en analys av förutsättningarna för försäljningen,
- vid behov en strategisk och kommersiell anpassning av företaget och dess kapitalstruktur,
- beslut om hur en försäljning ska genomföras, samt
- en redovisning av intäkter och kostnader.

En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, varvid regeringen kan komma att överväga olika varianter av de tillvägagångssätt

Prop. 2016/17:181 som regeringen nu begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. Sådana transaktioner skulle kunna innebära t.ex. strukturaffärer, samgående, minskning av innehavet, delning, nyemission av aktier, utspädning av ägarandel och avyttring av verksamhet eller tillgångar. Regeringen kommer att pröva olika affärsmöjligheter för att hitta det alternativ som inför, eller i samband med, en avyttring bedöms vara mest värdeskapande.

I samband med försäljningar av statens aktier i bolag som inte är marknadsnoterade bedöms buden inom ramen för affärsmässighet. Vid denna bedömning beaktas bl.a. hur potentiella köpare förhåller sig till s.k. hållbarhetsfrågor. Inför bedömningen inhämtas underlag från budgivarna om deras arbete med frågor av detta slag.

En eventuell försäljning kan komma att prövas av Konkurrensverket i enlighet med de regler som finns i konkurrenslagen (2008:579).

Finansiering av direkta försäljningskostnader m.m.

I samband med en avyttring av aktier i företag uppkommer vissa kostnader för ägaren staten. Bland annat uppstår kostnader för extern rådgivning samt andra omkostnader som har samband med försäljningen. Regeringen föreslår att dessa kostnader får finansieras genom att de avräknas från de likvider som erhålls vid försäljningen.

3.2 Försäljning av Metria AB

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att helt eller delvis avyttra statens aktier i Metria AB. Riksdagen bemyndigar vidare regeringen att som likvid vid försäljningen utöver kontanter ta emot aktier eller andra former av tillgångar, avyttra dessa tillgångar samt vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna. Riksdagen godkänner att de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med transaktionerna får avräknas mot försäljningsintäkterna.

Skälen för regeringens förslag

Ägarstrukturen i Metria AB bör ändras

Som en värdeskapande och aktiv ägare prövar regeringen löpande skälen till ett fortsatt statligt ägande. De egenskaper som staten som ägare kan tillföra Metria AB (Metria) är inte unika för att uppnå bästa möjliga utveckling för bolaget och regeringen bedömer att bolaget kan få bättre förutsättningar till en positiv utveckling i en annan ägarstruktur. Regeringen föreslår därför att regeringen bemyndigas att helt eller delvis få avyttra statens aktier i bolaget.

Metria bildades 2011 genom att delar av verksamheten vid Lantmäteriets uppdragsdivision METRIA bolagiserades (prop. 2010/11:53, bet. 2010/11:CU10, rskr. 2010/11:188). Bolagiseringen syftade dels till att öka förutsättningarna för konkurrensneutralitet på marknaden och elimi-

nera grunden för misstankar om korssubventioner inom Lantmäteriet, dels skapa goda förutsättningar för att utveckla verksamheten.

Metria, som är ett helägt statligt bolag, tillhandahåller tjänster och produkter inom områdena geografisk information, fastighetsinformation och geografisk informationsteknik. Verksamheten är organiserad i tre affärsområden: Metria Plan & Mät, Metria Konsult och Metria Produkter. Metrias verksamhet är fullt ut kommersiell och bolaget agerar på väl fungerande och konkurrensutsatta marknader. År 2015 uppgick Metrias nettoomsättning till ca 430 miljoner kronor och antalet anställda till ca 250.

Regeringen anser inte att det finns skäl att sälja företaget som utvecklas bättre med staten som ägare eller där marknadsförhållandena är sådana att en försäljning skulle försämra konkurrensen eller motverka en god sysselsättningsutveckling. Regeringen har låtit extern expertis granska förutsättningarna för fortsatt statligt ägande av Metria. Med stöd av denna analys gör regeringen bedömningen att konkurrenssituationen på marknaden som helhet inte kommer att försämrats vid ett förändrat ägande. Metria bedöms vidare inte ha bättre utvecklingsmöjligheter med staten som ägare. Sysselsättningsutvecklingen i branschen bedöms inte heller påverkas negativt vid ett förändrat ägande. Metria har inte något samhällsuppdrag och det finns inte heller något särskilt nationellt intresse av ett fortsatt statligt ägande. Mot bakgrund av genomfört analysarbete har regeringen inte funnit några skäl till varför staten bör kvarstå som ägare till Metria. Bolaget bör därför avyttras.

Försäljningsprocess

Som konstaterats i avsnitt 3.1 måste varje försäljning av statens aktier anpassas till respektive bolags förutsättningar och till det rådande marknadsläget, så att en försäljning kan ge bästa möjliga affärsmässiga utfall. Regeringen kan därför inte i förväg ange i vilken ordning, på vilket sätt eller exakt vid vilken tidpunkt aktierna i Metria kan komma att avyttras helt eller delvis. Det kan också bli aktuellt att välja en försäljningsprocess där staten vid en överlåtelse av aktier i Metria får andra tillgångar, exempelvis värdepapper, som likvid. Regeringen avser i så fall att vid lämpligt tillfälle avyttra dessa tillgångar. Riksdagen bör därför bemyndiga regeringen att avyttra sådana tillgångar på samma sätt som de ursprungliga aktierna.

Försäljningsprocessen innehåller bland annat följande:

- en analys av förutsättningarna för försäljningen,
- vid behov en strategisk och kommersiell anpassning av företaget och dess kapitalstruktur,
- beslut om hur en försäljning ska genomföras, samt
- en redovisning av intäkter och kostnader.

En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, varvid regeringen kan komma att överväga olika varianter av de tillvägagångssätt som regeringen i denna proposition begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. Sådana transaktioner skulle kunna innebära t.ex. strukturaffärer, samgående, minskning av innehavet, delning, nyemission av aktier, utspädning av ägarandel och avyttring av verksamhet eller tillgångar. Regeringen kommer att pröva olika affärsmöjligheter för att

Prop. 2016/17:181 hitta det alternativ som inför, eller i samband med, en avyttring bedöms vara mest värdeskapande.

Vid försäljning av statens aktier i bolag som inte är marknadsnoterade bedöms köpbuden inom ramen för affärsmässighet. Vid denna bedömning beaktas dessutom bl.a. hur potentiella köpare förhåller sig till s.k. hållbarhetsfrågor. Inför den bedömningen inhämtas underlag om budgivarnas arbete med frågor av detta slag.

En eventuell försäljning kan komma att prövas av Konkurrensverket i enlighet med de regler som finns i konkurrenslagen (2008:579).

Finansiering av direkta försäljningskostnader m.m.

I samband med en avyttring av aktier i företag uppkommer vissa direkta försäljningskostnader för ägaren staten. Bland annat uppstår kostnader för extern rådgivning och andra omkostnader som har samband med försäljningen. Regeringen föreslår att dessa direkta försäljningskostnader får finansieras genom att de avräknas från de likvider som erhålls vid försäljningen.

3.3 Försäljning eller avveckling av Swedish National Road Consulting AB

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att helt eller delvis avyttra statens aktier i Swedish National Road Consulting AB. Riksdagen bemyndigar vidare regeringen att som likvid vid försäljningen utöver kontanter ta emot aktier eller andra former av tillgångar, avyttra dessa tillgångar samt vidta de åtgärder i övrigt som krävs för att genomföra transaktionerna. Riksdagen godkänner att de direkta försäljningskostnader som uppkommer för staten i samband med transaktionerna får avräknas mot försäljningsintäkterna. Slutligen bemyndigar riksdagen regeringen för det fall avyttring av statens aktier i Swedish National Road Consulting AB inte är genomförbart att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avveckla Swedish National Road Consulting AB genom likvidation.

Skälen för regeringens förslag

Ägarstrukturen i Swedish National Road Consulting AB bör ändras

Riksdagen beslutade den 28 april 1982 att bilda ett bolag för exportverksamhet inom väghållningsområdet (prop. 1981/82:137, bet. 1981/82:TU29, rskr. 1981/82:259). Det bolag som bildades med stöd av riksdagens bemyndigande var SweRoad Consulting Aktiebolag, numera Swedish National Road Consulting AB (SweRoad). Bolaget bildades som ett av staten helägt bolag under Statens vägverk. Aktierna förvaltas numera av Trafikverket. SweRoad ska på affärsmässiga grunder driva exportverksamhet inom väghållningsområdet. Genom bildandet av ett fristående bolag bedömdes en klarare avgränsning kunna uppnås mellan verkets ordinarie verksamhet och exportverksamheten. Bakgrunden var att statliga myndigheter under de föregående åren mött en ökad utländsk

efterfrågan på konsulttjänster och varor av olika slag, inte minst från utvecklingsländer. Mot bakgrund av detta redovisade regeringen i proposition om export av tjänster från statliga myndigheter och bolag m.m. (prop. 1980/81:171) en rad åtgärder som syftade till att underlätta för till exempel statliga myndigheter att sälja sitt kunnande till andra länder.

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1, utg.omr. 22) angav regeringen att verksamheten inom SweRoad organisatoriskt kunde komma att skiljas från Trafikverket. Året efter inhämtade regeringen i budgetpropositionen för 2011 ett bemyndigande att förvaltningen av aktierna i SweRoad skulle föras över till Regeringskansliet och därefter avyttras (prop. 2010/11:01, utg.omr. 22, bet. 2010/11:TU1, rskr. 2010/11:138). I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1, utg.omr. 22) föreslog regeringen emellertid att SweRoad skulle kvarstå som bolag och ansvaret för förvaltningen av statens aktier i bolaget skulle kvarstå hos Trafikverket. Som skäl till att bolaget skulle kvarstå hos Trafikverket angav regeringen att bolaget är ett instrument för Trafikverket att bedriva tjänsteexport i utlandet samt att de tjänster som bolaget exporterar har ett värde för att sprida kunskap inom bl.a. infrastruktur- och trafiksäkerhetsområdet. Regeringen angav vidare att den verksamhet som bedrivs i bolaget också har ett värde för myndigheten bl.a. för att effektivt använda den fast anställda personalen och för kompetensutveckling. Vidare angavs att det mot bakgrund av SweRoads negativa ekonomiska resultat hade genomförts omstruktureringar i bolaget och att resultatet av dessa skulle följas upp och utvärderas. Riksdagen fattade beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2012/13:TU1, rskr. 2012/13:118).

SweRoad har efter omstruktureringen uppvisat positiva ekonomiska resultat fr.o.m. 2014 men Trafikverket har samtidigt kunnat konstatera att SweRoads verksamhet har en begränsad koppling till Trafikverkets övriga verksamhet. Därav är det nu aktuellt att på nytt inleda en process för försäljning alternativt avveckling.

SweRoad är ett litet bolag som är starkt beroende av nyckelpersoner och kunskap från Trafikverket och andra myndigheter. Bolaget har i dag 15 anställda och omsättningen har sedan 2013 ökat från 33 miljoner kronor till 41 miljoner kronor 2016. År 2015 uppgick omsättningen till 64 miljoner kronor. Mot bakgrund av SweRoads negativa ekonomiska resultat under ett antal år genomförde Trafikverket omstruktureringar av SweRoad. Det har bland annat medfört att positiva resultat redovisats sedan 2014. För 2016 uppgick resultatet till 870 000 kronor. Trafikverket har löpande utvärderat bolagets verksamhet som en följd av omstruktureringen och kommit fram till att SweRoad bedriver en viktig verksamhet med en stark ambition att kunna utvecklas. Den internationella konkurrensen är hård och säljfrämjande arbete, som kräver stora resurser, kan vara svåra att genomföra i ett förhållandevis litet bolag. De verksamhetsmässiga förutsättningarna innefattar ofta utifrån ett myndighetsperspektiv speciella risker och kundkrav. Kopplingen till Trafikverkets internationella verksamhet är svag då de huvudsakliga kopplingarna mellan Trafikverket och bolaget avser kompetensutveckling för den befintliga personalen och för att locka yngre arbetskraft. SweRoads verksamhet och ekonomiska ställning har sedan 2014 utvecklas positivt och det är viktigt att skapa förutsättningar för att vidmakthålla den utveck-

Prop. 2016/17:181 lingen. Regeringen delar Trafikverkets uppfattning att en annan ägare än staten med rätt verksamhetsmässiga förutsättningar bättre kan stödja den utvecklingen. Mot den beskrivna bakgrunden bör SweRoad avyttras. För det fall en avyttring inte är genomförbar bör i stället bolaget avvecklas genom likvidation. De av SweRoad ingångna avtalen får inom ramen för likvideringen, beroende på vad som är effektivast, hanteras inom bolaget eller genom att Trafikverket bemyndigas att överta ingångna och aktuella åtaganden och att avveckla dem på lämpligt sätt.

Försäljningsprocess

Regeringen kommer bemyndiga Trafikverket att inleda en försäljning av statens aktier i bolaget. Detta innebär inte att arbetet med att teckna avtal m.m. ska avstanna. Tvärtom är det angeläget att arbetet med att utveckla bolaget fortsätter med full kraft.

Försäljning av statens aktier måste anpassas till respektive bolags förutsättningar och till det rådande marknadsläget, så att en försäljning kan ge bästa möjliga affärsmässiga utfall. Regeringen kan därför inte i förväg ange i vilken ordning, på vilket sätt eller exakt vid vilken tidpunkt aktierna i SweRoad kan komma att avyttras helt eller delvis. Det kan också bli aktuellt att välja en försäljningsprocess där staten vid en överlåtelse av aktier i SweRoad får andra tillgångar, exempelvis värdepapper, som likvid. Regeringen avser i så fall att vid lämpligt tillfälle avyttra dessa tillgångar. Regeringen bör därför ha ett bemyndigande att avyttra sådana tillgångar på samma sätt som de ursprungliga aktierna.

Försäljningsprocessen innehåller bland annat följande:

- en analys av förutsättningarna för försäljningen,
- vid behov en strategisk och kommersiell anpassning av företaget och dess kapitalstruktur,
- beslut om hur en försäljning ska genomföras, samt
- en redovisning av intäkter och kostnader.

En förändring av ägandet kan genomföras på flera sätt, varvid regeringen kan komma att överväga olika varianter av de tillvägagångssätt som regeringen i denna proposition begär bemyndigande för, var för sig eller i kombination. Sådana transaktioner skulle kunna innebära t.ex. strukturaffärer, samgående, minskning av innehavet, delning, nyemission av aktier, utspädning av ägarandel och avyttring av verksamhet eller tillgångar. Regeringen kommer att pröva olika affärsmöjligheter för att hitta det alternativ som inför, eller i samband med, en avyttring bedöms vara mest värdeskapande.

Vid försäljning av statens aktier i bolag som inte är marknadsnoterade bedöms köpbuden inom ramen för affärsmässighet. Vid denna bedömning beaktas dessutom bl.a. hur potentiella köpare förhåller sig till s.k. hållbarhetsfrågor. Inför den bedömningen inhämtas underlag om budgetvarnas arbete med frågor av detta slag.

En eventuell försäljning kan komma att prövas av Konkurrensverket i enlighet med de regler som finns i konkurrenslagen (2008:579).

I det fall en försäljning inte går att genomföra bemyndigas regeringen att via Trafikverket avveckla SweRoad genom likvidation. De av SweRoad ingångna avtalen får inom ramen för likvideringen, beroende på vad som är effektivast, hanteras inom bolaget eller genom att Trafik-

verket bemyndigas att överta ingångna och aktuella åtaganden och att avveckla dem på lämpligt sätt. Prop. 2016/17:181

Konsekvenser av en likvidation/avveckling

SweRoad har ett tiotal pågående projekt av olika omfattning och med olika löptider. En eventuell likvidation av bolaget sker via en av Bolagsverket utsedd likvidator. Likvidationsprocessen är tidsödande och inkluderar bland annat annonsering efter okända borgenärer, avveckling av bolagets åtaganden och lösande av eventuella tvister. För att undvika de ekonomiska risker en eventuell likvidation kan innebära för det fall ingångna avtal måste brytas och för att korta ner tiden för likvidationsprocessen finns alternativet att Trafikverket övertar alla tillgångar, skulder, rättigheter, förpliktelser och åtaganden, som ingår i bolagets verksamhet och avvecklar dem i Trafikverkets regi på ett för staten ändamålsenligt sätt. Därigenom kan de ekonomiska riskerna och tiden för processen minimeras utan att svenska statens åtaganden och anseende gentemot avtalsparterna äventyras. Ett sådant förfarande förutsätter att SweRoads avtalsparter medger att en överlåtelse av avtalen sker till Trafikverket.

Finansiering av direkta försäljningskostnader m.m.

I samband med en avyttring av aktier i företag uppkommer vissa direkta försäljningskostnader för ägaren staten. Bland annat uppstår kostnader för extern rådgivning och andra omkostnader som har samband med försäljningen. Regeringen föreslår att dessa direkta försäljningskostnader får finansieras genom att de avräknas från de likvider som erhålls vid försäljningen. Ett eventuellt överskott tillfaller ägaren staten.

Regeringen bedömer att bolaget har det kapital som behövs för genomförande av en eventuell avveckling. Vid fullbordad likvidation av bolaget och efter avdrag för direkta kostnader tillfaller ett eventuellt överskott ägaren staten.

3.4 Försäljning m.m. av viss mark ägd av AB Göta kanalbolag

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att medge att AB Göta kanalbolag pantsätter, utarrenderar, avstyckar och helt eller delvis avyttrar sådan mark inom den s.k. kanalfastigheten som inte behöver ägas av bolaget för att bevara Göta kanals värde som kulturhistoriskt byggnadsverk eller turistattraktion.

Skälen för regeringens förslag: AB Göta kanalbolag (Kanalbolaget) är ett statligt helägt bolag som driver och förvaltar Göta kanal så att dess värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turistattraktion vidmakthålls. Riksdagen beslutade 1992 att Kanalbolaget ska äga kanalfastigheten för att säkerställa ett bidrag till kostnaderna för drift av kanalen (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351). Av beslutet framgår även att det är en statlig angelägenhet att kanalen upprustas och drivs så att dess värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turistattraktion kan bevaras.

Kanalbolaget bedriver omfattande underhåll och upprustning av kanalen och intilliggande fastigheter. För detta erhåller bolaget statligt anslag. Av historiska och fastighetsbildningstekniska skäl utgörs den mark som upptas av kanalen och tillhörande byggnadsverk av ett stort antal olika fastigheter. Dessa fastigheter får tillsammans anses utgöra den s.k. kanalfastigheten som riksdagen beslutat att bolaget ska äga.

Inom den s.k. kanalfastigheten ingår mindre markområden, med och utan byggnader, som inte behöver ägas av bolaget för att bevara kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turistattraktion. Detta avser främst mark som ligger på avstånd från kanalen, mark som saknar direkt anslutning till kanalen eller mark med byggnadsverk utan kulturhistorisk koppling till kanalen. Vissa av dessa områden och tillhörande byggnader medför också ökade investeringsbehov som på sikt riskerar att innebära att bolaget får svårt att upprusta kanalen på det sätt som behövs för att bevara kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turistattraktion.

För att säkerställa att bolagets tillgångar används för att bevara kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och turistattraktion och för att kanalfastigheten även framöver ska kunna säkerställa ett bidrag till kostnaderna för drift av kanalen bör det vara möjligt för bolaget att, efter regeringens godkännande, pantsätta, utarrendera, avstycka eller helt eller delvis avyttra sådana markområden som nämnts ovan. För att detta ska kunna vara möjligt behöver fastighetsbildande åtgärder först vidtas av bolaget. Det bör överlämnas till regeringen att, inom ramen för riksdagens bemyndigande, godkänna vilka fastigheter som kan komma ifråga. Riksdagen bör därför bemyndiga regeringen att godkänna att bolaget pantsätter, utarrenderar, avstycker och helt eller delvis avyttrar sådan mark inom den s.k. kanalfastigheten som inte behöver ägas av bolaget för att bevara Göta kanals värde som kulturhistoriskt byggnadsverk eller turistattraktion.

4 Ändrad verksamhetsform för statens tjänsteexport på lantmäteriområdet och avveckling av Swedesurvey Aktiebolag

<p>Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avveckla Swedesurvey Aktiebolag genom likvidation.</p>

Skälen för regeringens förslag

Swedesurvey Aktiebolag bör avvecklas

Swedesurvey Aktiebolag är ett av staten helägt bolag som bildades i juni 1993 i syfte att skapa en effektiv tjänsteexportorganisation för den utrikes uppdragsverksamhet som före bolagets bildande bedrevs av Centralnämnden för fastighetsdata (CFD) och Lantmäteriverket (prop.

1992/92:100, bet 1992/93:BoU14, rskr. 1992/93:217). Dessa myndigheter ingår i dag i Lantmäteriet. Bolaget ska i första hand utnyttja resurser från Lantmäteriet. Bolaget har i dag fyra anställda och omsättningen har sedan 2006 sjunkit från 117 miljoner kronor till 14 miljoner kronor 2015.

Utvecklingen beror till stor utsträckning på att verksamheten renodlats och att den tjänsteexport som Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) finansierar numera sker direkt från Lantmäteriet (se nedan för omfattningen av Lantmäteriets tjänsteexport under motsvarande period). Lantmäteriet har rätt att bedriva hela eller delar av den verksamhet som i dag bedrivs i Swedesurvey Aktiebolag.

I propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) konstaterade regeringen att ett samarbete mellan offentliga aktörer i Sverige och i utvecklingsländer är värdefullt. Regeringen gjorde bedömningen att svenska myndigheters möjligheter att exportera sitt förvaltningskunnande i samverkan med andra aktörer bör tas till vara. Vidare gjorde regeringen bedömningen att styrningen av myndigheternas tjänsteexport bör utvecklas och att statliga myndigheter inte bör agera i konkurrens med inhemska privata aktörer. I samma proposition uttryckte regeringen att statlig tjänsteexport bör bedrivas inom ramen för myndighetens kärnverksamhet inom områden där myndigheten har en unik kompetens som regeringen bedömer att marknaden inte kan tillhandahålla i önskvärd grad och som inte innebär att privata aktörers exportmöjligheter påverkas negativt.

Swedesurvey Aktiebolag är ett litet bolag som är starkt beroende av nyckelpersoner och kunskap vid Lantmäteriet. Bolaget verkar på en marknad som dels är beroende av internationell biståndsfinansiering och dels har långa ledtider från offert till genomförande.

Bolagets konkurrenter är dels andra nationella myndigheter, främst Kadaster International (Nederländerna), Ordinance Survey International (Storbritannien) samt IGN France (Frankrike), dels andra, betydligt större aktörer som erbjuder betydligt bredare tjänster (revisions- och rådgivningsbolaget KPMG och liknande). Dessutom tillkommer lokala aktörer av varierande slag.

De förstnämnda konkurrenterna är i liknande position som Swedesurvey Aktiebolag. De har låg omsättning, ofta betydande förluster samt i vissa fall direkttillgång till offentliga projektmedel.

Huvuddelen av de projekt som bolaget har genomfört på senare tid är s.k. Twinningprojekt. EU:s biståndsinstrument Twinning syftar till att stödja institutionsutveckling i kandidatländer, möjliga kandidatländer och grannländer till EU. Den marknaden är inte tillräckligt stor för att bära bolaget. Twinningprojekt kan även genomföras av Lantmäteriet, utan att det har någon inverkan på myndighetens relation till finansören Sida.

Den enda typ av projekt som kräver att ett aktiebolag finns, och som inte kan utföras direkt av Lantmäteriet, är Världsbanksfinansierade projekt. Det nu inledda projektet i Uzbekistan, som finansieras av Världsbanken, visar dock på den betydligt högre kravnivå bolaget möter jämfört med de Sida- eller EU-finansierade projekten. Det gäller både tidplaner för genomförande och rapportering. Detta, tillsammans med de svårigheter som finns att få fram resurser från Lantmäteriet inom vissa speci-

Prop. 2016/17:181 fika kompetensområden, gör att Lantmäteriet inte bedöms ha den resursbas som krävs för s.k. världsbanksfinansierade projekt.

Swedesurvey Aktiebolag behöver fortsätta sin verksamhet under en period för att hantera pågående och offererade projekt.

Sammanfattningsvis har bolagets verksamhet krympt till en sådan omfattning att argument i dag saknas för att bedriva verksamheten i bolagsform.

Lantmäteriets verksamhet inom statlig tjänsteexport

Lantmäteriets mål för tjänsteexporten är att bidra till fattigdomsbekämpning och hållbar ekonomisk utveckling. Detta görs främst genom stöd till samverkansländer med kompetensförmedling och institutionell utveckling av deras lantmäterioorganisationer. Lantmäteriet bidrar till den svenska politiken för global utveckling genom tjänsteexport. Den samordnas i huvudsak genom ramöverenskommelse med Sida och avtal med Swedesurvey Aktiebolag. Verksamheten utförs som ett myndighetssamarbete med systemmyndigheter i Sveriges biståndsländer genom finansiering via Sida. Tjänsteexporten omsatte 25 miljoner kronor 2015.

Omsättningen inom tjänsteexporten fortsätter att minska. Långa processer för att få kontrakt bidrar till detta. Resultatet 2015 är i nivå med 2014 men en ökad omsättning är en förutsättning för att också resultatet ska förbättras mer påtagligt.

Anslagsförbrukningen inom tjänsteexporten rör framför allt projektet i Botswana och är en satsning som Lantmäteriet gör för att stötta systemmyndigheten i Botswana för att kunna fortsatt genomföra sitt utvecklingsarbete.

Regeringens ambition är att samla statens tjänsteexport inom lantmäteriområdet på myndigheten Lantmäteriet.

Ekonomiska konsekvenser

Regeringen bedömer att bolaget har det kapital som behövs för genomförande av avvecklingen. Vid fullbordad likvidation av bolaget tillfaller ett eventuellt överskott ägaren staten.

Näringsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 20 april 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden
Y Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Hellmark Knutsson,
Ygeman, A Johansson, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Strandhäll,
Fridolin, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Damberg

Regeringen beslutar proposition 2016/17:181 Statligt ägda bolag i
omvandling